

МАРКО М. КРСТИЋ*
МУП Републике Србије
ПУ у Шапцу

УДК 323.28:351.74/.76
Монографска студија
Примљен: 11.09.2015
Одобен: 22.10.2015

ИНТЕРПОЛ И ГЛОБАЛНИ ТЕРОРИЗАМ

Сажетак: Чињеница је да у данашње време коегзистентно супротстављање тероризму, а нарочито међународном, превазилази способности полиције на локалном нивоу. Неопходност супротстављања нападима на виталне вредности друштвене заједнице довела је до формирања низа међународних полицијских организација, од којих ће се пажња у овом раду нарочито усмерити на Интерпол. Аутор ће у раду јасно дефинисати место и улогу Интерпола у међународним полицијским односима и мултинационалним операцијама, као и јачање и сарадњу између полиција различитих земаља, а све у циљу повећања продуктивности и ефикасности на пољу супротстављања тероризму. Такође ће се осврнути и на феноменелоска обележја савременог тероризма а затим и презентовати стратегију Интерпола у вези сузбијања овог глобалног безбедносног проблема. Ангажовање Интерпола, као најутицајније и најефикасније међународне полицијске организације, кроз имплементацију својих полицијских инструмената, од суштинског је значаја за супротстављање тероризму на међународном плану.

Кључне речи: тероризам, полиција, Интерпол, супротстављање тероризму, међународна полицијска сарадња

Увод

Међународне полицијске организације представљају рефлексију професионалних, али и дипломатских веза и односа, утемељених током протеклог века на светском, континенталном и регионалном нивоу. Иначе, међународни полицијски односи су од круцијалне важности за полицију сваке државе, а у раду ће се ставити акценат на проблематику координације са Интерполом као једном од водећих међународних полицијских организација. Интерпол је специјализована полицијска организација која реализује сарадњу у борби против криминалитета, са најозбиљнијим институционалним оквиром и дугом традицијом у реализацији мултилатералне сарадње између полицијских органа из целог света. Као највећа светска међународна полицијска организација, значајно олакшава прекограничну полицијску сарадњу и пружа помоћ и подршку оста-

---

* marko.krstic.1982@gmail.com

лим организацијама чија је мисија да борба против криминала. Транснационална полицијска сарадња на сузбијању криминалитета данас постаје нужна, услед све веће експанзије тероризма, који због својих политичких мотива представља огромну опасност по безбедност многих држава. Познато је да тероризам превазилази државне границе и у тежњи да се што ефикасније супротставе овом виду политичког феномена државе су неминовно упућене на заједничку кооперацију, јер би без ње борба против тероризма била готово неизводљива.

Наиме, полицијске службе у појединим замљама немају довољно развијене капацитете којима би се ефикасно супротставиле међународном тероризму, и управо у томе треба тражити разлог за ангажовање Интерпола у циљу све продуктивније сарадње полицијских служби различитих земаља, унапређивања партнерских односа и благовременом разменом корисних информација. Међународност, као префикс тероризма, чини врх оштрице претећег копља криминалних активности, чији облици све мање познају етничке и територијалне границе савремених народа и држава.

Треба истаћи да полиције националних земаља у пракси базирају свој рад на сузбијању традиционалних, али су се показале неспремне и може се рећи немоћне, и у функционалном и организационом смислу, када је у питању борба против криминалитета који је попримио међународне размере, где спада и тероризам. Тероризам је заправо кривично дело са којим се тзв. „локална полиција“ веома ретко сусреће, и ако узмемо у обзир његову комплексност и опасност, где се првенствено мисли на политичке побуде, међународни карактер, висок степен устројства и организованости, у неку руку се може наћи објашњење зашто је овај вид кривичних дела потиснут у други план од стране полиције на локалном нивоу и постао предмет разматрања и деловања специјализоване, или „високе“ полиције. Интерпол заузима веома важно место у данашњим међународним односима, који представљају засебну област из међународних односа, а процес њиховог разграновања и продубљивања довео је до формирања међународног полицијског права.

Свакако је немогуће у данашње време водити ефикасну битку против како националног и транснационалног тероризма без централизоване организоване јединице на националном нивоу, због чега је нужно да све криминалистичке јединице уско сарађују. Интензивирање међународних полицијских односа, пролиферација безбедносних изазова на међународном плану последњих неколико деценија, иницирали су сарадњу националних полиција, а самим тим и Интерпола у супротстављању тероризму, без које се у данашње време не може реализовати ефикасна борба против овог распрострањеног и опасног феномена, који је више него икад попримио глобалне и међународне размере.

Интерпол – историјат и делокруг рада

Међународне институције и организације заузимају високо место у хијерархији супротстављања свим облицима криминалитета и у свом раду полазе

од чињенице да криминалитет није нека изолована и затворена појава која је карактеристична само за одређену државу, већ је интернационалног, међународног карактера и представља глобални проблем који погађа целокупну међународну заједницу (Никач, 2009:58).

Такође је погрешно Интерпол поистовећивати са неком суперполицијом, и стиче се утисак да се задаци и суштина националног централног бироа још увек нису усадили у свест свих полицајаца. Јединствено устројство, руковођење и криминалистичко оперативна обрада су кључни фактори у супротстављању тероризму, првенствено на националном а затим и све интензивнијом координацијом и на међународном плану (Кривокапић, Крстић, 1999: 114). Интерпол са својом делатношћу и улогом коју обавља, доста олакшава сарадњу између држава на плану борбе против криминалитета који има међународни карактер, првенствено прикупљањем, обрадом и брзом дистрибуцијом информација, док оснивање и делокруг рада међународне полиције подразумева да се поједине државе у то име одрекну једног дела свог суверенитета (Милетић, 2000:26).

У оквиру Интерпола, један део послова има својство сталне, тј. редовне делатности док други има привремени карактер. Редовни послови садрже у већој мери употребу репресивних мера „*post delictum*“ (сакупљање информација и обавештења, провера путем евиденција, узимање на записник изјава одређених лица, лишење слободе), протока и размене различитих информација између националних централних бироа о методима и средствима извршења кривичних дела, и о начину устројства, искуствима, средствима и методама које користе у сузбијању разјашњавању појединих деликата (Жарковић, Кривокапић, Симоновић, 2003:40).

Сва настојања на унапређењу међународне сарадње против тероризма датирају од 30- их година 20. века, када је извршен атентат на југословенског краља Александра и француског министра спољних послова Луиса Бартоа (*Luis Bartoah*) у Марсељу 1934. године, што је довело до иницијативе Француске да се оформи међународни казнени суд који би судио актерима терористичких аката. Као одговор на овај догађај, огласила се Лига народа и сазвала конференцију о том питању у Женеву 1937. године што је резултирало доношењем двеју конвенција. Прва од њих је децидно забрањивала акте тероризма, заједно са покушајима убистава председника држава као и других представника власти, као и дела међународног тероризма која би резултирала рањавањем особа и оштећења имовине. Другом конвенцијом је оформљен међународни кривични суд коме је поверена надлежности над терористичким злочинима. Али то су били само покушаји и назнаке јер ове радикалне мере никад нису имплементирани у пракси из разлога што је само једна земља ратификовала конвенције непосредно пре него што је избио Први светски рат 1939. године (Wilijams, 2002:199-201).

Један од приоритетних задатака овог централног бироа је да евалуира, обрађује и класификује неопходан материјал из других земаља а нарочито Аустрије. Што се тиче језика којим треба да се води администрација, полицији је

остављен слободан простор деловања, стављајући акценат само на жељу да би се у општем интересу и у циљу ефикасније и брже координације и деловања било пожељно служити једним од три главна светска језика: енглеским, француским или немачким (Лазаревић, 1933:50-56).

Интензивирајући своју активност, ова комисија је до почетка Другог светског рата одржала петнаест конференција, док је почетак рата проузроковао престанак рада комисије. Наиме, након формалне смене Генералног секретара, иначе аустријског полицијског намесника Оскара Дреслера 1937 године, Немачка је у потпуности преузела контролу над радом комисије, а 1942. Године, она се премешта своје седиште у Берлин (Уљанов, Ивановић, 2010:67).

Први конгрес криминалистичких полиција одржан је у Монаку 1914. године уз заједничку координацију правника и полицајаца из четрнаест европских земаља, и тада је зачета иницијатива за оснивањем евиденције међународних криминалаца и за унификацију поступака њихове екстрадиције, која је покренута у току Првог светског рата. У Бечу је 1923. године одржан други конгрес криминалистичких полиција и формирана је међународна комисија криминалистичких полиција (МККП), са седиштем у истом граду и која је донела свој први статут. МККП је функционисала на истоветан начин све до Другог светског рата, али углавном на подручју Европе а њено деловање је прекинуто избијањем Другог светског рата. Након завршетка рата, 1946. године, на конференцији у Бриселу обнавља се њен рад и обнавља се међународна полицијска сарадња. На поменутој конференцији, чије је седиште пребачено у Париз, усвојен нови статут, као и скраћеница за комисију – Интерпол (пун назив је Међународна организација криминалистичке полиције - *International criminal police organization*), а чланство бива ускоро увећано за још земаља, тако да већ 1955. године та организација броји 50 земаља чланица (Јурина, Јурковић, Пушејлић, 1999:274). Интерпол представља организацију којој је примарни циљ сузбијање криминалитета са префиксом међународности, а иначе овај појам представља акроним енглеских речи *International police* и у употреби је у поштанском општењу (Николић 2007: 33).

Римска конференција и Санктпетербуршки протокол у Монаку представљају прве и најбитније кораке у правцу институционализације и учвршћивања полицијске сарадње и управо ова два скупа су истовремено и претече Интерпола. Треба напоменути једну занимљиву чињеницу а то је да Интерпол није формиран као међудржавна организација као и да државе не представљају његове осниваче и поред чињенице да су га на оснивачком конгресу заступали званични представници. Управо из тог разлога је погрешно додељивати својство оснивача било којој земљи или групи земаља, јер у формално-правном смислу државе данас нису чланице Интерпола а за прве чланове ове организације се сматрају личности које су 1923. године изабране у МККП у личном својству, и управо тим личностима се приписује да су „чланови оснивачи“, а има их укупно 28 и потичу из 17. држава (Бабовић, 1994:6,7).

Обележја савременог тероризма

Тероризам се квалификује у појавне, тачније сложене облике политичког насиља заједно са побунама, насилним протестима, немирима, терором, субверзијом, ратом и устанком (Симеуновић, 2009:104). Према мишљењу које влада код нас, тероризам је метод политичке борбе мањине против већине у којој се прибегава насиљу ради усађивања страха и панике код већег броја људи, а све са циљем остварења сопствених политичких интереса (Пејановић, 2003:14).

Када се каже да тероризам представља један од новијих појавних облика кажњивих понашања, ту се првенствено мисли на модерни, савремени облик тероризма, будући да су и кроз историју постојале поједине организоване групе које су из разних побуда вршиле насилне акте, отмице и разбојништва (Хорватић, 1981:76) Он осликава доктрину, метод и инструмент изазивања страха, панике и несигурности код становништва, континуираном и систематском применом насиља (Бошковић Мило, 2003:258).

Тероризам увек по правилу представља борбу против неке и нечије политике, односно против неке политичке власти и настојања заснивања сопствене власти и политика се њиме увек бави и то врло интезивно због зла које у себи носи (Симеуновић, 2009а:66-73). Простор деловања тероризма, који у себи садржи друштвено-угрожавајући карактер обухвата отмице, уцене, претњу силом у оквиру интензивно психолошко-пропагандне делатности, психофизичко злостављање, саботаже, диверзије, атентате, појединачна и масовна политичка убиства, тенденцију испољавања ређе над стварним и потенцијалним противницима, а чешће над невиним жртвама (Симеуновић, 1989:132).

Актери терористичких претњи нису државе, већ мање или више неформалне групе и колективитети, који теже да утемеље један вид контроле над јавним институцијама у циљу ефективног и дугорочног извођења сопствених активности (Зиројевић, 2008: 349-351).

Међу теоретичарима не влада консензус када су у питању корени и узроци тероризма, неки стављају акценат на животне и егзистенцијалне услове у којим терористи живе, док други наглашавају конфликте и сукобе који су главни извори гнева, али и даље се ставља акценат на примамљивост екстремистичких идеологија које презентују терористичке вође или групе (Wilijams, 2012:477-478).

Иако спада у најчешће употребљаване изразе нашег времена, међу стручњацима не постоји консензус ни шта је, нити која све дела спадају у тероризам (Игњатовић, 2006:83-84), а однос према овом феномену, па и његовом проучавању, прожет је емоцијама; реаговање јавности на терористичке акте може се, у истом случају, кретати од крајњег одушевљења па до потпуног гнушања (Димитријевић, 1982:115,116).

Свеопшти напредак и експанзија у технолошком развоју нарочито утиче на оплемењивање технологије коју користе терористи у својим акцијама, а садашња терористичка претња се од оне у прошлости знатно разликује у пове-

ћаном обиму активности, промени тактике, јачању деструктивности, увођењем професионално координираних организовања напада и транснационалном карактеру (Милић, 2010, 103-104).

Аспирације терориста нису усмерене само на деструкцију материјалних потенцијала, на име крајња мета напада је уствари јавност чију реакцију терористи заправо желе да изазову, у спровођењу терористичких претензија (Савић 2004:659). Даље, неки аутори формулишу тероризам као акт насиља или претњу насиљем против особа које су неборци, а са крајњим циљем да се изазове страх, изврши освета или на други начин изврши утицај на неку ширу масу, тј. на потенцијалне извршиоце (Стерн, 2004:15).

Тероризам заправо осликава вид нелегалног рата, борбу недржавних колективитета и покрета мимо свих правила, чије је поље деловања ван државних граница, и где престаје важење права (Курмон, Рибникар, 2003:123). То је брахијални акт, усмерен против лица и објеката за којим посежу организоване групе како би произвеле атмосферу опште несигурности, и реализовали на првом месту политичке, па затим и социјалне циљеве или пак да би произвели реакцију јавног мњења (Аврамов, Крећа, 1999:343).

Тероризам често служи за прикривање слабости и немоћи неке организоване силе да се друштву наметну сопствени ставови, политика и интереси (Петковић, 1997: 255), док га многи теоритичари у овој области описују као употребу или претњу насиљем под специфичним околностима у специфичне сврхе (Wolf, Frankel: 2007, 255).

Он је сложена и комплексна појава и ако се жели у потпуности сагледати, укључује свеобухватан и мултидисциплинаран приступ као и упоредно истраживање у неколико области, а дефинисање и сагледавање тероризма отежава низ субјективних и објективних фактора који спречавају продор у његову доста широку и вишеслојну проблематику (Стајић, 1999:282).

Став Интерпола у односу на тероризам

Данас, и поред свих настојања још увек не постоје делотворне и адекватне мере заштите од терористичких активности, као ни процесуирање ни кажњавање учинилаца овог кривичног дела. Модалитети супротстављања тероризму мењали су се кроз историју и зависили од начина и стратегије деловања самих терориста. Данас, у стратегијском приступу супростављања тероризму преовладали су криминалистичко-обавештајни рад, формирање и умрежавање база података о терористима и систематична анализа података у њима, као и активности на плану сузбијања финансирања терористичких активности, са чврстим ослоном на међународну полицијску сарадњу без које је борба против тероризма готово неизводљива (Мијалковић, Милошевић, Амићић, 2011:28).

Појам тероризам се први пут појавио у извештају на Трећој међународној конференцији о унификацији кривичног права 1930. године у

Бриселу и тај извештај је садржао једну од првих покушаја дефинисања тероризма као „умишљене употребе средстава која могу да произведу општу опасност“. На наредној конференцији која је сазвана у Паризу 1931. године је прихваћена препорука да се изради једна универзална међународна конвенција чије би доношење и ступање на снагу умногоме помогло на глобалном плану борбе против тероризма.

Атентат на Краља Александра и француског министра Бартуа у Марсељу је представљао окидач да се још убрзаније и ефикасније приступи изради једног међународног инструмента за борбу против тероризма, а новембра 1937. године представници 24 државе сагласили су се о неопходности деловања на том плану и у Женеви потписали конвенцију о сузбијању и кажњавању овог кривичног дела. Та конвенција је садржала и опцију кривичног гоњења и екстрадицију актера терористичких аката и тиме изоловала тероризам из категорије политичког деликта. Али та обавеза је либерализована и помало двосмислена, јер се у једном члану наводи воља и право сваке државе да сама донесе одлуку да ли ће захтев прихватити или не, у складу са правним прописима који важе у тој земљи, а из разлога што је само једна земља признала ту конвенцију она никада није ступила на снагу (Кривокапић, Крстић, 1999:214-216).

Треба нагласити да је тероризам једино кривично дело из домена политичких дела где се преко Интерпола реализује међународна полицијска сарадња, али само у оним случајевима где тероризам има карактеристике иностраности. Организација Интерпола не утиче на одлуку о екстрадицији, а свака држава понаособ делује по својим интерним прописима и доноси одлуку о карактеру мера које се предузимају против терористе, који је побегао у иностранство и на њој је одлука да ли ће податак о терористи доставити другим државама преко Интерпола, или ће то урадити другим путем, што је знатно теже и сложеније.

Национални бирои у одређеним земљама на основу својих позитивно-правних прописа имају право да одбију предузимање мера потраге за терористом уколико није детаљно дефинисан и прецизиран сам терористички акт као политички акт и нису дефинисана сва обавештења која су неопходна да садржи међународни налог за хапшење (Бошковић, 1998:230).

Почетком 70-их година, у време када тероризам доживљава пуну експанзију и прераста у глобални међународни проблем и пошаст савременог света, однос Интерпола према њему почиње да се мења, што је последица сазнања о све учесталијем преплитању и преклапању терористичких са другим тзв. обичним криминалистичким активностима (Милетић, 2000:221).

Све до краја Другог светског рата Интерпол је био искључен из сваке борбе против тероризма, јер је политичка одредба била главна препрека и формално-правни основ за његову индиферентну улогу у сузбијању овог кривичног дела, а иначе су активности терориста класификоване под политичка кривична дела, што тероризам заправо и јесте. Став држава се рефлектовао и на држање Интерпола који се кретао у опсегу тоталног искључења и пристрасности у борби против тероризма, преко само делимичног, латентног активи-

рања и деловања, па све до данашње модерне и софистициране стратегије удружене борбе против овог облика политичког насиља. Само место извршења конкретног терористичког акта је веома битан сегмент за ангажовање Интерпола на конкретном случају, а тзв. „зона сукоба“ је конкретно место догађаја, тј. место где се одиграла конфликтна ситуација као услов извршења терористичког акта, а често се може налазити и ван одређене државе или региона где се испољио акт (Никач, 2012:181-183).

Из саме природе и улоге полицијске функције произилази став да се политичка клаузула не примењује на терористичке акте, јер при поступању по одређеном захтеву за лишење слободе или притварање, пружањем или пак ускраћивањем полицијске сарадње не доводе се у питање одлуке правосудних органа (Нешковић, 2005:213-215).

Такође, полицијска делатност би била непојмљива без једне централне институције, центра у који се сливају и који сакупља податке од круцијалног интереса, како за полицију тако и за судове и јавна тужилаштва, без чега би, у сваком случају откривање и хватање интернационалних извршилаца било неуспешно. У оквиру Интерпола, земље чланице на тај начин делују преко једног јединственог фронта борбе коме се придаје све већи значај, нарочито када се у обзир узме константан пораст криминалитета (Кривокапић, Крстић, 1999:414,416).

Без обзира на чињеницу у ком правцу се развија уједињење Европе и како савесно поједине земље спроводе обостране противтерористичке акције и даље је присутна потреба за одлучним, агресивним и једностраним прикупљањем информација и података, тражењем сведока и хватањем осумњичених терориста. Интерпол не снабдева у континуитету владе земаља одакле су жртве тероризма експресним обавештењима о међународним, тј. транснационалним нападима, а треба напоменути да Интерпол по својој повељи нема монопол принуде. Он практично издаје налоге за хапшење које остали органи могу, али нису у обавези да користе (Нагмон, 268:269).

Конкретно место извршења терористичког акта, представља значајан фактор за ангажовање Интерпола у конкретној ситуацији. Критичну тачку где је извршен акт, чине земље где сукоби ескалирају и могу довести до тежњи да се решење сукоба изнуди терористичким деловањем изван зоне конфликта. Професор др Будимир Баборић сматра да ће се у ситуацијама скретања пажње, Интерпол ангажовати у складу са последицама јер како наводи "Жртве немају ништа заједничко са циљевима извршилаца или земљама из зоне конфликта" (Бабовић, 1994:58).

Упркос напорима да се направи дистинкција између политичког и неполитичког, неизбежно је било да ће се наставити са различитим мишљењима међу државама и између држава и Интерпола по питању тога да ли је неки злочин политички и што је још значајније, ове дебате су имале тенденцију да појачају конзервативну интерпретацију. Интерпол је постајао главна међународна организација за борбу против криминала оног тренутка када су државе почеле да посматрају тероризам као веома важну претњу која се све

више развијала. Западне државе су нарочито желеле да Интерпол преузме активнију улогу и покушале су да делегирају сву власт над антитерористичким информацијама на ову организацију. Показало се да је изазивачка политика Интерпола скупо коштала ту организацију, мада не због тога што су државе одлучиле да казне. Поновна интерпретација „политичког“ олакшала је Интерполу експанзију у некад забрањене области, а временом се умешао и у анти-тероризам, и одлучио да помогне у лову на нацистичке ратне злочине, што је раније одбијао.

Интерполова спремност да прошири свој мандат је одмах са одобравањем прихваћена од стране других земаља и што је најбитније, САД су наградиле ову организацију због свог активног укључивања у контратероризам (Barnett, Coleman, 2005:608-612).

Као што се може закључити из горе наведеног, на путу ка реализацији међународне полицијске сарадње појављују се бројне баријере које се манифестују кроз проблем државног суверенитета и његовог одрицања или ограничења у корист међународне организације, или појединих држава. Проблеме заправо представљају финансијска ограничења, географски фактори као што су велике неконтролисане границе, културне и лингвистичке сложености, недостатак интернационално и универзално прихваћених професионалних полицијских стандарда, а последица је често корупција у врху носилаца власти. Интерпол се кроз историју у свом раду често сусретао са мноштвом препрека различите природе, а како је 2004. године један експерт проценио, да је упркос свом интернационалном деловању утицај Интерпола на тероризам и терористе био минималан.

Географски проблеми по Интерполу, спадају можда и у највећа ограничења, која су камен спотицања када је реч о кооперацији и координацији. Више институционалних споразума је неопходно и тренутно, најуспешније интернационалне правне иницијативе су регионално засноване или укључују ограничен број земаља на билатералном или мултилатералном основу. Бивши директор Интерпола Нобле (*Noble*) сугерише да није реалан циљ постојање широм света прихваћеног глобалног налога за хапшење, а још 1990. године парламентарни одбор за унутрашње послове у Енглеској изразио је забринутост што Интерпол нема „заштићени систем информација које се тичу тероризма“. У фокусу ове критике је трећи члан статута Интерпола који је задржан да би спречио укључивање у борбу против терористичких аката, као „активности политичког, религиозног, војног и расног карактера“. Иако је у последње две деценије Интерпол направио низ побољшања и директније и отвореније се укључио у борбу против тероризма, партнерима је често тешко да превазиђу одређене стереотипне представе о тој организацији. Опет, значај постојања светског чланства ове организације, довео је неке чланове до бојазни од информисања и достављања тајних материјала у погрешне руке. Тешко је занемарит прошлост појединих полицијских организација које имају доста добро памћење. Посебно непријатан и деликатан случај догодио се 1990. године када је Интерпол наводно задржао информације о шефу Палестинске гериле који је прелетео изнад Француске ради хитне медицинске помоћи (Rosbah, 2013:87).

У циљу унапређења међународне полицијске сарадње, одржан је велики број међународних конвенција како би се дефинисале стратегије на нивоу влада, али држава и даље спутава лични интерес у ефикасној сарадњи. Најефикасније антитерористичке сарадње су неформалне, свакодневне везе између полиције и обавештајних служби (Arstedes, 1997:651-653).

У раздобљу од 1967. па до 1983. године, Генерална скупштина Интерпола је ратификовала 17 резолуција које садрже кривична дела преко којих се испољава тероризам. Резолуција из 1984. године дефинише нови став Интерпола у сузбијању и спречавању тероризма које су у мањој мери модификоване „*Водичем за борбу против међународног тероризма*“ из 1986. Године (Милетић, 2000:223). Једна од њих је и резолуција из 70-их година прошлог века, а у вези је злочина који се везују за цивилну авијацију и држање таоца, која се сматрала валидна само ако спада у Интерполову резолуцију из 1951. године. Да агенција неће узимати у обзир расу, националност и вероисповест као околност која је прихваћена као члан 3. 1984. Интерпол доноси резолуцију против тероризма, дајући ветар у леђа својим члановима да се боре против тероризма у границама својих држава и закона. 1993 је сачињена и резолуција по којој су терористичке нападе могли да категорису тако да би интерпол могао да води истраге. Неколико недеља након терористичког напада на САД 2001. године, Интерпол је издао резолуцију АГ-200-РЕС-05, осуђујући напад и квалификујући га као злочин против човечности, чиме је руководство Интерпола имплементирало нове тактике за борбу против тероризма. Од тада Интерпол више пажње обраћа на финансирања терористичких активности, јер се сматра да озбиљност и учесталост терористичких напада зависи од количине новца које организације добију. Интерпол је 2001. године успоставио контакт са Еуропол ради лакшег сузбијања тероризма на Европском тлу (Ratzel, 2007:19).

Однос Интерпола према тероризму у значајној мери дефинишу и кривични аспекти одређеног терористичког акта, а не његова верска, расна или политичка црта, а такав став прецизно је дефинисан у Резолуцији бр. 6/1984. у којој се констатује да „*одређивање политичког карактера неког деликта остаје у надлежности националних законодавстава, у оквиру суверенитета држава*“. Не постоји нека строго прописана и стриктна једнообразност ни у поступању по захтевима и информацијама добијеним преко Интепола, јер свака држава понаособ делује по сопственом уверењу и у складу са усвојеним међународним обавезама, како у фази реализације полицијских мера, тако и у фази доношења судских одлука (Noble, 2008:62-64).

Идентификација терориста: Интерполова глобална база података

На почетку треба рећи да Интерполов главни штаб Генералног секретаријата и регионалне канцеларије не лишава слободе криминалце или терористе, они уствари помажу државама чланицама приликом хапшења коришћењем организацијских веза и ресурса. У случају тероризма, Интерпол помаже држа-

вама чланицама у њиховим активностима сузбијања тероризма на неколико начина: сигурносним комуникационим мрежама (I-24/7), базама података (на пример СЛГД, профили терориста, ДНК и отисци прстију), истражним ресурсима и специјализованим пројекатима, експертизама везаним за прање новца, ширењем практичних искустава и обезбеђењем комуникације међу полицијама широм света. I-24/7 спаја све државе чланице да би обезбедио систем глобалне комуникације који обезбеђује стални приступ Интерполовој бази података. I-24/7 не само да дозвољава полицијским снагама да деле податке, већ даје и државама чланицама приступ Интерполовој листи терориста. Ова мрежа се користи за издавање „црвених књига“ у којима се тражи хапшење сумњивих терориста широм света. Ове специјалне црвене књиге савета безбедности Интерпол УН-а издају се како би се спречила међународна путовања, поседовање ватреног оружја, кретање новца осумњичених чланова филијала Ал Каиде или Талибана, док наранцасте књиге упозоравају на опасност скривеног оружја или на дела која представљају јавну опасност. Упозорења на нове моделе терористичких напада такође се објављују у наранцастим књигама. Поред обавештења НЦБ може да користи I-24/7 да би издао такозвану "дифузију", која садржи информације које помажу у проналажењу тражене особе (Нешковић, 2005:62-63).

Глобалне базе кривичних информација чине камен темељац у борби против међународног тероризма. Интерпол је домаћин бројним таквим складиштима укључујући базе података са номиналним информацијама, тј. именима, а посебно о међународним бегунцима и осумњиченим терористима; отиске прстију; ДНК; ватрено оружје; украдене и изгубљене путне исправе итд. Све ове базе података су доступне путем I-24/7, Интерполовог безбедног система глобалне комуникације који међусобно повезује полицију у својих 190 земаља чланица и са Генералним секретаријатом, са седиштем у Лиону у Француској. Оне су једине такве базе података које постоје на тако широком и међународном нивоу, неоспорна су додатна вредност коју само Интерпол пружа глобалној заједници за спровођење закона.

Са својом мрежом земаља чланица које свакодневно достављају нове податке у своје базе података, Интерпол је сакупио огромну колекцију кривичних информација о појединцима, траженим међународним бегунцима и појединцима осумњиченим за терористичке активности. Базе података су мултикарактерне и омогућавају земљама чланицама да обезбеде и траже информације у широком спектру језика. Земље могу да пошаљу питања и добију готово тренутно обавештење о резултатима, а Интерпол им омогућава да поставе ограничења на својим подацима и ко може да их види, пружајући тиме флексибилност у вези с поверљивим информацијама.

У области форензике, која се сматра једним од најпоузданијих метода за идентификацију терористе, Интерполова база отисака прстију тренутно има више од 172 600 комплета отисака и ознака с места злочина из 174 земље. База података је драстично порасла и по величини и по употреби последњих година, јер је организација унапредила своју технологију како би се омогућило поређење отисака и увећање капацитета базе података (Rossbach, 2013:25).

Интерполова сигурна комуникациона мрежа користи се и за замрзавање терористичких средстава, издавањем забрана путовања и спречавањем трговине оружјем. Од 6. новембра 2009. године, 46 држава чланица, укључујући и УН, имплементирале су MIND/FIND интернет везу која нуди државама чланицама бржи приступ Интерполовој бази података. Ово се може применити на граничним прелазима и другим местима како би се ухватио осумњичени терориста (Noble, 2008:62-64).

Закључак

Интерпол улаже огромне напоре да подржи све државе чланице у њиховим настојањима да заштите своје грађане од тероризма у свим својим видовима. Закључак је да се међународни тероризам и његове организационе форме могу сузбити само координираним облицима сарадње националних полиција оних држава кроз које се овај вид криминала простире. Међународни полицијски односи су од изузетне важности за полицију сваке земље, као и целокупна проблематика сарадње с међународним полицијским организацијама, а нарочито са Интерполом као водећом полицијском организацијом у светским оквирима. Сагледавање комплексне проблематике функционисања Интерпола, свакако има ширу друштвену оправданост, нарочито са аспекта реорганизације полиције и њеног успешног деловања у оквиру актуелних светских дешавања. Као феномен који је присутан у свим етапама развоја људског друштва, тероризам је данас попримио огромне перформансе, јавља се у различитом обиму у свим државама са истим појавним облицима, где прераста у међународно кривично дело. Тероризам као предмет сарадње у оквиру Интерпола постао је један од приоритета и делује на међународну заједницу као моћна сила, изискујући јаче повезивање и сарадњу, јер чињеница је да ни једна држава, ма колико моћна била, не може самостално да се ухвати у коштац са тим проблемом.

Следи закључак да је за борбу против „глобалног тероризма“ неопходна „глобална сарадња“, где се Интерполу отвара широк простор за пружање услуга, јер је временом постао главни оперативни центар мултилатералне сарадње у борби против криминалитета у међународним оквирима, а нарочито тероризма. Видели смо да Интерпол дуги низ година није имао јасно формулисан став према борби за спречавање и сузбијање тероризма, што је последица дивергентних схватања, попречних интереса појединих држава чланица и неусклађених законодавних концепција правосудних система појединих земаља.

У циљу побољшања и унапређења међународне полицијске сарадње, неопходно је јасно дефинисати место и улогу Интерпола у међународним полицијским односима и ојачати сарадњу између полиција различитих земаља, како би се самим тим повећала продуктивност и ефикасност на плану борбе против тероризма

Литература:

1. Arstedes P. (1997): International encyclopedia of terrorism, London,
2. Barnett M. Coleman L. (2005): Designing Police, USA,
3. Harmon C.S. (2002): Terorizam danas, „Golden marketing“, Zagreb,
4. Noble R. (2008): Fusion Task Force-Project Middle East Third perational Working Group Meeting, Syria, 2008.
5. Ratzel P. M. (2007): Europol in the combat of international terorism, Lion,
6. Rossbach B. (2013): Interpol strategic for combating transnational terrorism, Austrija,
7. Wilijams Paul (2002): Terorizam protiv demokratije, „Golden marketing“, Zagreb,
8. Wolf Y., Frankel O. (2006): Terrorism: Toward an overarched account and prevention with a special reference to pendulum interplay between boparties , Israel,
9. Wilijams P. (2012): Uvod u studije bezbednosti, „Službeni glasnik“, Beograd,
10. Avramov, S., Kreća, M. (1999). Međunarodno javno pravo, Beograd: Savremena admini stracija,
11. Babović B. (1994): Interpol i Jugoslavija, „MST Gajić“, Beograd,
12. Babović B (1997): Policija u svetskom poretku, Fakultet političkih nauka, Beograd,
13. Bošković M. (1998): Kriminalistika metodika 1, Policijska akademija, Beograd
14. Bošković Milo (2003): Kriminološki leksikon, Matica srpska i Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad,
15. Dimitrijević V. (1982): Terorizam, „NIRO-Radnička štampa“, Beograd,
16. Žarković M., Krivokapić V., Simonović B.(2003): Kriminalistika taktika, VŠUP, Beograd,
17. Zirojević, M. (2008). Terorizam kao nekonvencionalna pretnja bezbednosti, Beograd: Međunarodni problemi, vol. 60,
18. Ignjatović Đ. (2006): Kriminologija, Službeni glasnik Beograd
19. Jurina M., Jurković S., Pušeljlić S.: Elementi organizacije policije, MUP, Zagreb,1999
20. Krivokapić V., Krstić O. (1999): Kriminalistika taktika 2, Policijska akademija, Beograd,
21. Kurmon, B., Ribnikar, D. (2003): Asimetrični ratovi, Beograd: „NIC Vojska“,
22. Miletić S.(2000): Policijsko pravo 2, Policijska akademija, Beograd,
23. Milić, D. (2010): Bioterorizam i upotreba biološkog oružja, Centar za bezbednosne studije, Beograd,
24. Nešković S. (2005): Interpol i savremeni terorizam, Beograd,
25. Nikač Ž. (2012): Transnacionalna saradnja u borbi protiv kriminaliteta, „Bezbednost-1-2/08“, Beograd,
26. Nikolić G. (2007): Institucionalni okvir međunarodne policijske organizacije kriminalističke policije – Interpol, Bezbednost, 4/07, Beograd.
27. Pejanović LJ. (2003): Terorizam i protivteroristička dejstva u vazдушnom saobraćaju“, VIZ, Beograd,
28. Savić A. (2004): Terorizam – od tradicionalnog do postmodernog, Bezbednost, Beograd
29. Simeunović D. (1989): Političko nasilje, Radnička štampa“, Beograd
30. Simeunović D. (2009): Terorizam, Edicija Crimen“, Beograd,
31. Simeunović D. (2009): Uvod u političku teoriju, Institut za političke studije, Beograd
32. Stajić LJ. (1999): Osnovi javne bezbednosti, Policijska akademija, Beograd
33. Uljanov S., Ivanović Z. (2010): Međunarodne policijske organizacije, Strani pravni život, 2/2010, Beograd,
34. Horvatić Ž. (1981): Elementarna kriminologija, RO Školska knjiga“, Zagreb.

INTERPOL AND GLOBAL TERRORISM

Summary: The fact is that nowadays coexisting fight against terrorism, especially international, is beyond the capacity of the police at the local level. The necessity of opposing the attacks on the vital values of the society led to the formation of a series of international police organizations, some of which will be in the paper, with special attention that is directed to the Interpol. The author of this study will clearly define the place and role of Interpol in the international police relations and multinational operations, as well as strengthening the cooperation between police of different countries, all with the aim of increasing productivity and efficiency in the field of combating terrorism. The author will also reflect on phenomenological characteristics of modern terrorism and present the Interpol's strategy regarding combating this global security problem. The involvement of Interpol as the most influential and effective international professional police organization through the implementation of their police instruments is of essential significance for countering terrorism at the international level.

Key words: terrorism, police, Interpol, countering terrorism, international police cooperation